

FI-tillsyn

Fördjupad analys om bankers system för sanktionsscreening

Nr 30

6 november 2024

Dnr 24-28848

Innehåll

Sammanfattning	3
Finansinspektionens tillsyn.....	4
Regelverk om sanktioner.....	4
Vikten av att finansiella företag följer sanktioner.....	5
Den fördjupade analysen	6
Genomförande	6
Test av automatiserade screeningsystem	6
Resultatet av den fördjupade analysen	9
Kundscreening	9
Transaktionsscreening	14
Jämförelse i träffsäkerhet mellan kund- och transaktionsscreening.....	19
Kontrolltester.....	20
Slutsatser av analysen	23
Träffsäkerheten kan förbättras	23
Effektiviteten i bankernas system varierar	25
Kontrolltester.....	25
Finansinspektionens åtgärder utifrån analysen	25

FI-tillsyn

Finansinspektionen publicerar återkommande tillsynsrapporter i en numrerad serie. Tillsynsrapporterna tar upp undersökningar och annan tillsyn som FI utövar. I rapporterna informerar vi om våra iakttagelser, bedömningar och förväntningar i olika frågor. Rapporterna, som är en del av vår kommunikativa tillsyn, är tänkta att vara till stöd för företagen i deras verksamhet.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Sammanfattning

Finansinspektionens (FI) fördjupade analys visar att träffsäkerheten i de automatiserade systemen som bankerna använder för sin sanktionsscreening generellt skulle kunna öka och att det finns utrymme för vissa banker att förbättra sitt arbete på området. FI bedömer dock att bankerna i urvalet över lag har en god förståelse och ändamålsenliga tekniska system för att kunna efterleva sanktionsregelverket.

Omfattningen av internationella sanktioner har på senare år ökat markant. Det beror främst på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022. Syftet med sanktioner är att på olika sätt begränsa handlingsfriheten för den sanktionerade parten. För att sanktionerna ska kunna följas och få önskat genomslag är det angeläget att banker och andra finansiella företag vidtar åtgärder. Det stora antalet kunder och transaktioner inom banksektorn gör att ändamålsenliga tekniska verktyg och automatiserade system för sanktionsscreening ofta är en nödvändighet.

Efterlevnaden av internationella sanktioner är för FI ett prioriterat område i tillsynen för 2024, och den fördjupade analysen av bankers system för sanktionsscreening är ett resultat av detta. Vi genomförde analysen genom att 19 banker som är verksamma i Sverige fick genomgå tester av de automatiserade system som de använder i sin sanktionsscreening.

Analysen genomfördes i testmiljö mot Förenta nationernas (FN) och Europeiska unionens (EU) sanktionslistor. Det innebär att granskningen av systemens träffsäkerhet och effektivitet granskades med utgångspunkt i de parametrar och inställningar som respektive bank har i sina system utan att omfatta *faktiska* affärsförbindelser eller transaktioner.

Kartläggningen visar att ingen bank uppnår fullgod träffsäkerhet i den automatiserade kontrollen. Träffsäkerheten följer i stort bankernas storlek och ökar ju större banken är. Det kan medföra att risker koncentreras hos små och medelstora banker. Analysen visar också att träffsäkerheten för transaktionsscreening generellt är högre än för kundscreening. Bankernas sanktionsscreening har också betydligt lägre träffsäkerhet för manipulerade namn än för exakt angivna namn, särskilt i kundscreeningen. Bankerna med lägst träffsäkerhet i kundscreeningen använder samma automatiserade system. Det finns även skillnader mellan banker som använder samma system. Det indikerar att en del av träffsäkerheten kan härledas till bankernas egen hantering av systemen.

FI kan komma att följa upp att bankerna följer sanktionsregelverket i den löpande tillsynen eller inom ramen för undersökningar.

Finansinspektionens tillsyn

FI är tillsynsmyndighet för den finansiella sektorn och en av flera myndigheter som ansvarar för att genomföra internationella sanktioner. FI utför som behörig myndighet uppgifter enligt enskilda bestämmelser i EU:s sanktionsförordningar, fattar beslut om interimistiska frysningar i vissa fall, och utövar tillsyn på området. Det ingår i vårt tillsynsuppdrag att granska att finansiella företag efterlever FN:s och EU:s sanktioner.

Regelverk om sanktioner

De sanktioner som gäller i Sverige är beslutade av FN:s säkerhetsråd och Europeiska unionens råd. FN beslutar om sanktioner genom att anta resolutioner som är bindande för alla medlemsstater. FN-resolutioner och EU:s egna restriktiva åtgärder som omfattar riktade ekonomiska sanktioner genomförs i förordningar som antas av rådet. Dessa rådsförordningar är direkt tillämpliga i svensk nationell rätt (härefter benämnda sanktionsförordning).

Sanktionsförordningarna innehåller bestämmelser om bland annat skyldighet att frysa penningmedel och ekonomiska resurser som ägs eller kontrolleras av fysiska och juridiska personer som anges i bilagor till sanktionsförordningarna, så kallade sanktionslistor. Förordningarna innehåller även förbud mot att penningmedel och ekonomiska resurser tillgängliggörs till förmån för de sanktionerade parterna.

FI fattar interimistiska frysningsbeslut

FI har sedan 1 januari 2024 ett uppdrag att fatta interimistiska frysningsbeslut enligt 5 a § lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Syftet är att verkställa FN:s beslut om sanktioner mer skyndsamt än vad som är möjligt inom EU:s beslutsprocesser. Sådana beslut ska fattas när FN har listat en fysisk eller juridisk person i en sanktionsregim som omfattar riktade ekonomiska sanktioner utan att EU har meddelat något motsvarande beslut. FI:s beslut gäller till dess att EU har genomfört motsvarande beslut en i relevant sanktionsförordning.

Sanktionsregelverket ska tillämpas av alla juridiska personer som helt eller delvis bedriver verksamhet i EU och av alla EU-medborgare. Regelverket ska även tillämpas för all verksamhet i alla situationer, vare sig det avser inhemska transaktioner, gränsöverskridande transaktioner eller kunder i tredje länder.

FI har tillsyn över att banker följer de regler som gäller för verksamheten (13 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse). I det allmänna tillsynsuppdraget ingår det att granska att företagen har en övergripande förmåga att kunna efterleva sanktionsbestämmelserna. Enskilda sanktionsöverträdelser utreds av brottsbekämpande myndigheter.

Vikten av att finansiella företag följer sanktioner

Under senare år har användningen och omfattningen av internationella sanktioner ökat markant. Den främsta anledningen till ökningen är Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022. I dagsläget finns det såväl sanktionerade parter som tillgångar som tillhör sanktionerade parter i Sverige. Det finns även ryskägda företag och tillgångar i landet.¹ Därmed har också risken för överträdelser och kringgående av sanktionsregelverket ökat.

Det övergripande syftet med sanktionerna är att begränsa handlingsfriheten för den sanktionerade parten. För att sanktionerna ska få önskat genomslag är det angeläget att banker och andra finansiella företag vidtar åtgärder för att sanktionerna ska efterlevas. Det innebär att förhindra att ekonomiska tillgångar görs tillgängliga för sanktionerade parter och frysa eventuella tillgångar som ägs eller kontrolleras av dessa.

Den verksamhet som banker bedriver i Sverige omfattar ett stort antal kunder och transaktioner. För att bankerna ska ha en praktisk möjlighet att efterleva sanktionerna är det ofta nödvändigt att använda ändamålsenliga tekniska verktyg och automatiserade system för sanktionsscreening. Det är därmed viktigt att bankerna har en god förståelse för såväl regelverket som för hur de tekniska systemen fungerar. Mot bakgrund av den snabba utvecklingen på sanktionsområdet har FI identifierat sanktionsefterlevnad som ett prioriterat område i tillsynen för 2024.

¹ Se bland annat FOI (2022), Ryska investeringar och ekonomiska intressen i Sverige samt Säkerhetspolisens lägesbild 2023–2024.

Den fördjupade analysen

Genomförande

FI genomförde under året en fördjupad analys på sanktionsområdet. Vi valde ut 19 banker som är verksamma i Sverige som fick genomgå tester av sina respektive automatiserade system som de använder för sanktionscreening. Bankerna i urvalet valdes utifrån såväl storlek som verksamhetsinriktning, för att ge en så bred och representativ bild av den svenska banksektorn som möjligt. För att genomföra testerna anlidade vi ett externt företag som bistod med teknisk assistans.

Alla banker i den fördjupade analysen använder screeningsystem som tillhandahålls av externa leverantörer som sedan integreras med bankernas kundsystem. Screeningverktygen används för att granska bankernas kunder och transaktioner för att identifiera eventuella sanktionerade parter i syfte att säkerställa att sanktionsregelverket efterlevs.

Vi genomförde testerna i en så kallad testmiljö för att få en jämförbar uppfattning om funktionaliteten i systemen som bankerna använder sig av. Det innebär att vi granskade systemens träffsäkerhet och effektivitet med utgångspunkt i de parametrar och inställningar som respektive bank vid tidpunkten hade i sina system. Analysen genomfördes alltså utan att faktiska kunder eller transaktioner granskades. Granskningen omfattade inte heller andra åtgärder och system som bankerna tillämpar för att efterleva sanktionsregelverket. Även om bankernas verktyg för sanktionscreening är av stor betydelse för deras förmåga att kunna efterleva sanktionerna medger analysen därför inga slutsatser i fråga om faktiska brister eller överträdelser av sanktionsregelverket.

Test av automatiserade screeningsystem

I testerna granskade FI hur bankernas automatiserade screeningsystem – i testmiljö – genererade träffar gentemot FN:s och EU:s sanktionslistor för såväl kunder som transaktioner. Varje bank fick testköra 5 000 namn från FN:s och EU:s sanktionslistor mot sina system.

Av resultaten framgår systemens *träffsäkerhet*, det vill säga hur stor andel av de sanktionerade parterna i testfilen om 5 000 namn som bankens system kunde identifiera, dels för kunder, dels för transaktioner. I testerna gjorde vi också en särskild granskning av hur väl systemen kunde identifiera dels exakt angivna identifikationsuppgifter såsom namn och födelsedatum på sanktionerade parter, dels när namn och födelsedatum blivit manipulerade och ändrade.

Att det finns ett värde i att granska träffsäkerheten för manipulerade eller ändrade namn beror på att det kan uppstå naturliga felkällor vid omskrivningar av namn

från andra skriftspråk och alfabet, att sammansatta namn kan skrivas på flera olika sätt, exempelvis med eller utan bindestreck, accenttecken, apostrofer eller vara ihopsatta eller särskrivna. Att använda sig av varierande stavningar och framställningar av ett namn kan även vara ett sätt att försöka kringgå sanktionerna.

Därtill granskade FI *effektiviteten* i bankernas system genom att mäta dels totala antalet larm som genererades för varje träff på sanktionerade parter, dels andelen felaktiga larm. Banker behöver granska samtliga larm som systemen genererar för att ta reda på om det rör sig om en sann träff på en sanktionerad part. En sådan granskning behöver göras skyndsamt vilket i sin tur kräver resurser. Det ligger därför i varje banks intresse att minska mängden övertaliga och felaktiga larm som genereras.

Utöver att granska kund- och transaktionsscreening gentemot sanktionslistor gjorde vi också två *kontrolltester*. I det första kontrolltestet mättes huruvida bankernas system genererade träffar på personer som inte är upptagna på någon av sanktionslistorna. Det utfördes genom att 200 icke-sanktionerade personer och företag testkördes genom bankernas system. I det andra kontrolltestet granskade vi huruvida bankerna kunde identifiera ett mindre antal sanktionerade banker genom att testa om systemen reagerade på deras specifika identifikationskoder, en unik identifieringskod, så kallad BIC (Business Identifier Code).² Syftet med kontrolltesterna är att ge en indikation på dels hur många felaktiga larm som skapas, dels hur systemen är kalibrerade för att identifiera ett antal sanktionerade banker.

Resultaten av testerna presenteras utifrån antalet banker och de system som bankerna använder. Resultaten är anonymiserade och har avrundats till en decimal i den löpande texten. I redogörelsen anges aggregerade resultat för både FN:s och EU:s sanktionslistor och för både fysiska personer och juridiska personer om inget annat anges.

För att läsaren ska få en uppfattning om hur resultaten förhåller sig gentemot faktiska marknadsandelar presenteras resultaten även fördelade på FI:s tillsynskategorier³ och andelen affärsförbindelser. Antalet affärsförbindelser för de 19 bankerna i urvalet uppgick sammanlagt till 20,3 miljoner och fördelas i respektive tillsynskategori enligt *figur 1*.

² Varje bank har en unik identifieringskod, BIC, som används för att identifiera banker och finansiella institut över hela världen.

³ FI delar in banker och kreditmarknadsbolag i fyra tillsynskategorier, beroende på deras grad av systemviktighet. I kategori 1 ingår de största instituten. I kategori 2 ingår medelstora institut, varav några klassas som stora enligt artikel 4.1.146 i förordning (EU) nr 575/2013. I kategori 3 ingår mindre institut. I kategori 4 ingår små och icke-komplexa institut. För den här analysen har vi även valt att inkludera utländska bankfilialer utifrån deras sammanvägda poäng i de fyra kategorierna.

För samtliga 123 banker verksamma i Sverige uppgick antalet etablerade affärsförbindelser sammanlagt till 40,9 miljoner.⁴

Figur 1. Fördelning av antal affärsförbindelser i respektive tillsynskategori.

Affärsförbindelser	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Alla kategorier
Antal	11 936 500	4 446 700	876 000	3 044 800	20 304 000
Andel (procent)	59	22	4	15	100

Det finns inga etablerade nationella eller internationella jämförelseindex som visar hur träffsäkra eller effektiva de sanktionsscreeningsverktyg är som används av banker och andra finansiella institut. Men för att få en uppfattning om hur den svenska banksektorn står sig mot banker och finansiella institut i en internationell kontext, kan resultatet sättas i relation till motsvarande tester som genomfördes av 75 banker och finansinstitut etablerade i en rad andra länder under april månad 2024. Dessa banker och finansinstitut genomför kontinuerligt motsvarande tester inom ramen för en prenumerationstjänst som erbjuds av den tekniska leverantören av dessa tester. Givet det begränsade antalet institut, deras geografiska spridning samt att urvalet omfattar både banker och andra finansinstitut är det emellertid inte möjligt att göra en direkt jämförelse. Underlaget medger därför inte några säkra slutsatser i det avseendet. FI anser dock att en redogörelse av denna referens även med dessa begränsningar kan betraktas som relevant i sammanhanget och anges i det följande som det globala genomsnittet. Av diagrammen framgår det globala genomsnittsvärdet som en streckad linje och ett genomsnittligt värde för urvalsgruppen som en gul linje.

⁴ Uppgifterna är hämtade från den periodiska rapporteringen av penningtvätt.

Resultatet av den fördjupade analysen

Kundscreening

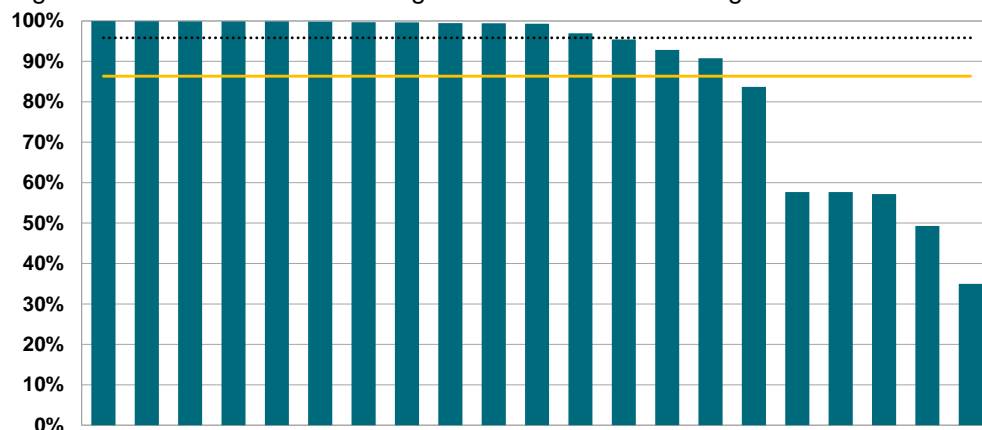
I den första delen testade FI bankernas system för kundscreening. Sammanlagt testades 21 system eftersom några av de 19 bankerna i urvalet använder fler än ett automatiserat system.

Träffsäkerhet

Av analysen framgår att den genomsnittliga andelen sanktionslistade namn i ett test med exakt angivna namn som bankernas system för kundscreening kunde identifiera var 86,3 procent och medianvärdet var 99,3 procent. Ingen bank uppnådde en träffsäkerhet på 100 procent, men elva banker hade en träffsäkerhet från 99,31 procent upp till och med 99,96 procent, se *figur 2*. För fysiska personer var genomsnittet 82,9 procent och för juridiska personer 98,4 procent.

Träffsäkerheten gentemot FN:s lista ligger i genomsnitt på 78,0 procent och mot EU:s lista på 87,8 procent.

Figur 2. Träffsäkerhet för exakt angivna namn i kundscreening.

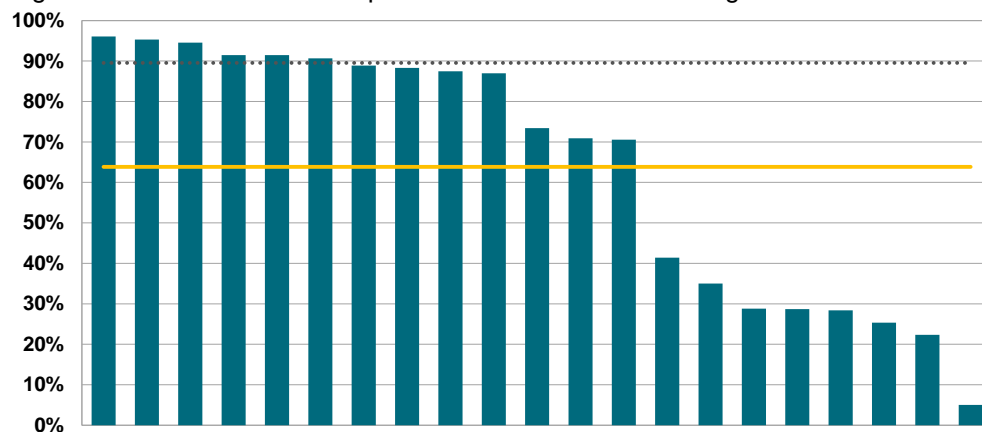

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Andelen manipulerade namn som bankernas system för kundscreening kunde identifiera var i genomsnitt 63,9 procent och medianvärdet var 73,4 procent, se *figur 3*. För fysiska personer var genomsnittet 64,0 procent och för juridiska personer 63,5 procent.

Resultaten visar på stora variationer mellan bankernas system i urvalet där systemet med högst träffsäkerhet på manipulerade namn i kundscreeningen hade en träffsäkerhet på 96,1 procent medan den med lägst träffsäkerhet hade 5,0 procent.

Figur 3. Träffsäkerhet för manipulerade namn i kundscreening.

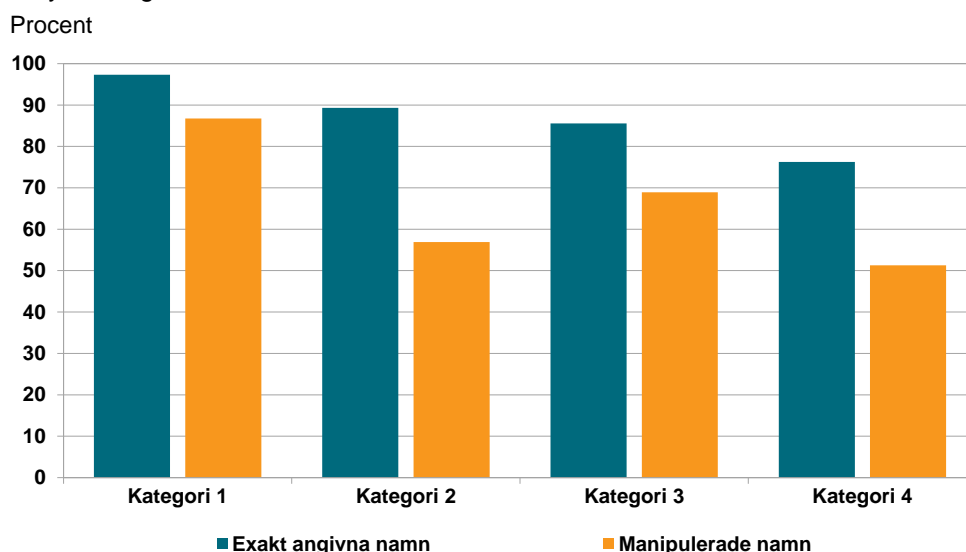

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Vid en jämförelse mellan ett test med exakt angivna namn och ett test med manipulerade namn framgår det att bankerna i genomsnitt har 22,5 procentenheter lägre träffsäkerhet för manipulerade namn i sin kundscreening.

Fyra av de banker som har lägst träffsäkerhet för både exakt angivna namn och manipulerade namn använder samma system. Den genomsnittliga träffsäkerheten för dessa banker var 55,5 procent för exakt angivna namn och 27,8 procent för manipulerade namn i kundscreeningen. Bankerna har uppgett att detta kan bero på att deras system krävde att namnen på sanktionslistorna registrerades som kunder i systemet för att det skulle vara möjligt att genomföra testet. Testdata var inte strukturerad på det sätt som var nödvändigt för att registrera samtliga personer i testfilen som nya kunder, exempelvis uppdelat i för- och efternamn. Utifrån dessa förutsättningar menar bankerna att testresultaten inte ger en rättvisande bild.

Figur 4. Träffsäkerhet angivet i procent i kundscreening uppdelat i tillsynskategorier.

För att läsaren ska få en uppfattning om hur resultaten förhåller sig mot faktiska marknadsandelar i stället för genomsnittsvärde per system visas det i *figur 4* en uppställning av bankernas träffsäkerhet i kundscreeningen uppdelat på FI:s tillsynskategorier. I den framgår, med något undantag, att ju större bank desto högre träffsäkerhet. Om träffsäkerheten i kundscreeningen fördelas på antalet etablerade affärsförbindelser blir den genomsnittliga andelen sanktionslistade namn i ett test med exakt angivna namn 91,9 procent och manipulerade namn 74,2 procent.

Effektivitet

I analysen har effektiviteten i bankernas system mätts genom antalet larm som systemen har genererat för varje träff, där en hög effektivitet kännetecknas av färre larm per träff. Ett eller flera larm kan skapas i bankernas system för varje positiv träff på ett namn i en sanktionslista. Om systemets inställningar medger att många larm skapas innebär det att samtliga larm behöver granskas, vilket i sin tur kräver mer resurser från bankens sida. De sammanställda resultaten för effektiviteten i kundscreeningen visar att banker i kategori 4 har en högre andel larm per träff än de övriga kategorierna, se *figur 5*.

Figur 5. Sammanställda resultat för effektivitet i kundscreening.

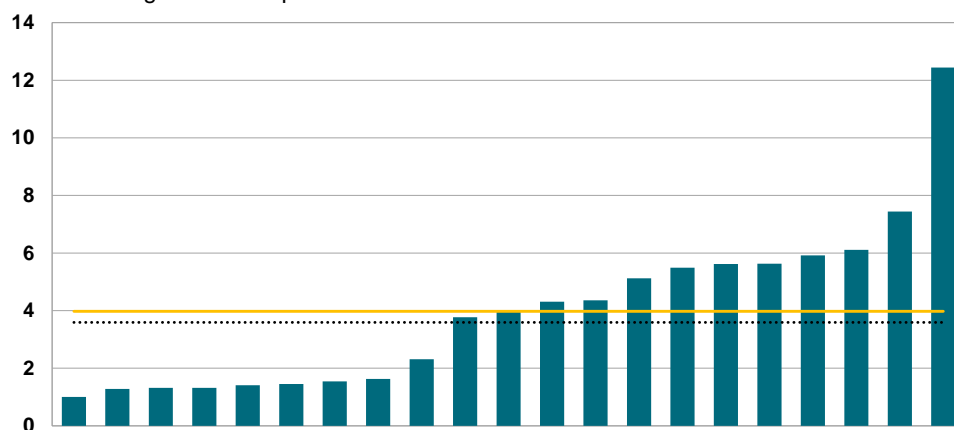
Antal

Effektivitet (antal larm per träff)	Kundscreening exakt angivna namn	Kundscreening manipulerade namn
Genomsnitt för urvalet	4,0	7,1
Medianvärde för urvalet	4,0	4,1
Kategori 1 (genomsnitt)	3,2	3,2
Kategori 2 (genomsnitt)	3,5	4,1
Kategori 3 (genomsnitt)	2,8	4,4
Kategori 4 (genomsnitt)	5,5	13,4

Det framgår att det finns en variation i effektiviteten för exakt angivna namn sett till de enskilda bankerna i urvalet, se figur 6.

Figur 6. Effektivitet för exakt angivna namn i kundscreening.

Genomsnittligt antal larm per träff

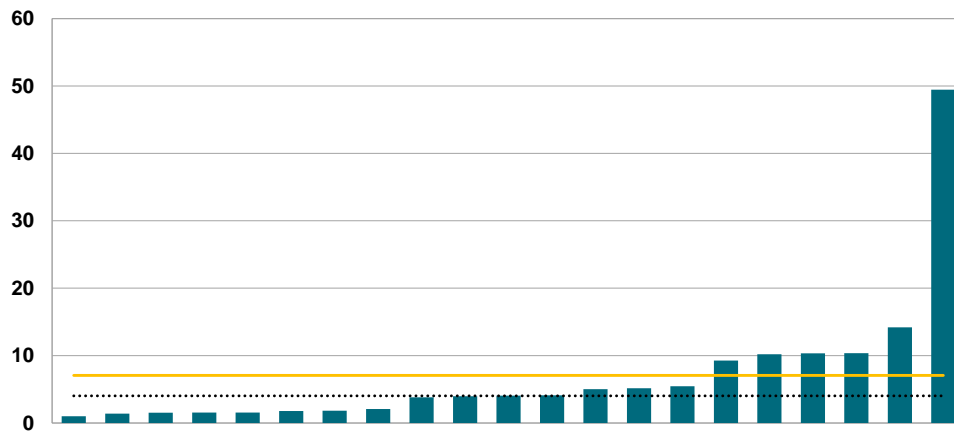

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Det finns även en stor variation i resultaten för manipulerade namn, där ett av systemen avviker från genomsnittet med en hög andel larm. Detta innebär att banken behöver utreda nästan 50 larm per träff, se figur 7.

Figur 7. Effektivitet för manipulerade namn i kundscreening.

Genomsnittligt antal larm per träff.

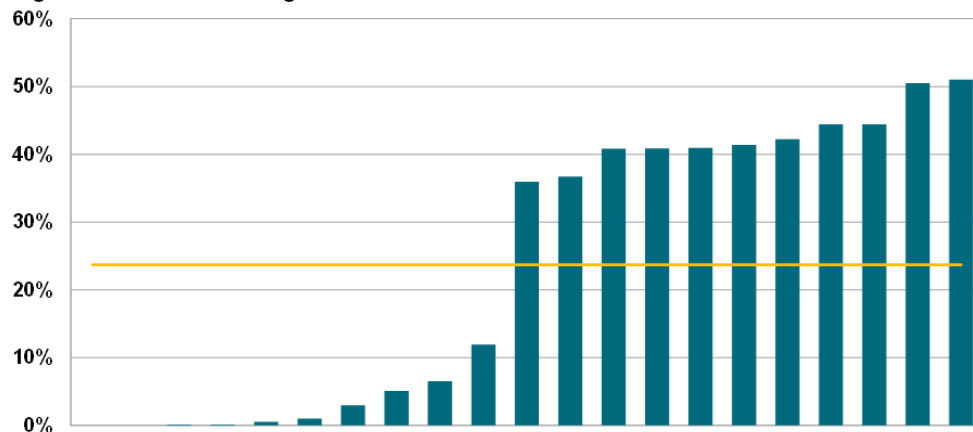

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Felaktiga larm

Ett annat sätt att bedöma effektiviteten i ett system är att beakta antalet felaktiga larm. En hög andel felaktiga larm i relation till totala antalet träffar innebär en lägre effektivitet eftersom bankerna behöver lägga resurser på att utreda larm som egentligen kan avfärdas. Det finns en stor variation mellan bankerna i urvalet när det kommer till felaktiga larm. De tio banker med störst andel felaktiga larm i relation till antalet träffar använder samma fyra system, *se figur 8*.

Figur 8. Andelen felaktiga larm i relation till totala antalet träffar.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen.

Kundscreening i en internationell kontext

Analysen visar att bankerna i urvalet hade en lägre genomsnittlig träffsäkerhet och effektivitet i kundscreening än de globala genomsnitten, vilka utgörs av resultat från motsvarande tester för 75 banker och finansiella institut. Bankerna verksamma i Sverige hade en genomsnittlig träffsäkerhet för exakt angivna namn på 86,3 procent med en effektivitet på 4,0 medan det globala genomsnittet för träffsäkerheten var 95,8 procent med en effektivitet på 3,6. I ett test med manipulerade namn låg genomsnittet hos bankerna verksamma i Sverige på 63,9 procent med en effektivitet på 7,1 medan det globala genomsnittet för träffsäkerhet låg på 89,5 procent med en effektivitet på 4,0.

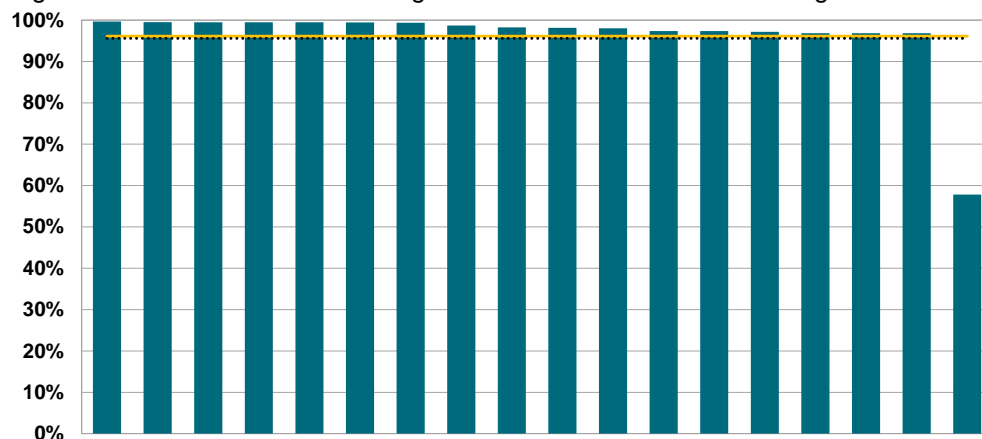
Transaktionsscreening

I den andra delen testade FI bankernas system för transaktionsscreening. Sammanlagt testades 18 system eftersom tre banker i urvalet använder fler än ett automatiserat system, medan fyra banker inte använder något automatiserat system.

Träffsäkerhet

Av analysen framgår att den genomsnittliga andelen sanktionslistade namn i ett test med exakt angivna namn som bankernas system för transaktionsscreening kunde identifiera var 96,1 procent med ett medianvärde på 98,2 procent. Ingen bank uppnådde en träffsäkerhet på 100 procent, men sju banker hade en träffsäkerhet på över 99,3 procent, se *figur 9*. För fysiska personer var genomsnittet 95,6 procent och för juridiska personer 98,1 procent. Träffsäkerheten gentemot FN:s lista låg i genomsnitt på 91,5 procent och mot EU:s lista på 96,9 procent. En av bankerna avviker från genomsnittet med en lägre träffsäkerhet på 57,8 procent. En genomsnittlig träffsäkerhet som utesluter den bank med lägst träffsäkerhet i transaktionsscreeningen var 98,4 procent.

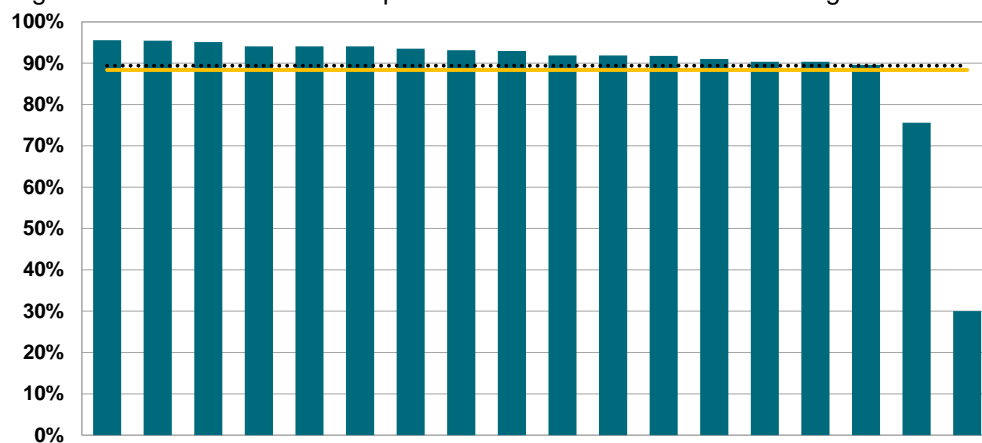
Figur 9. Träffsäkerhet för exakt angivna namn i transaktionsscreening.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Andelen manipulerade sanktionslistade namn som bankernas system kunde identifiera i transaktionsscreeningen var i genomsnitt 88,4 procent och medianvärdet var 92,4 procent, se *figur 10*. För fysiska personer var genomsnittet 88,6 procent och för juridiska personer 87,5 procent. En genomsnittlig träffsäkerhet som utesluter den bank med lägst träffsäkerhet i transaktionsscreeningen för manipulerade namn var 91,8 procent.

Figur 10. Träffsäkerhet för manipulerade namn i transaktionsscreening.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

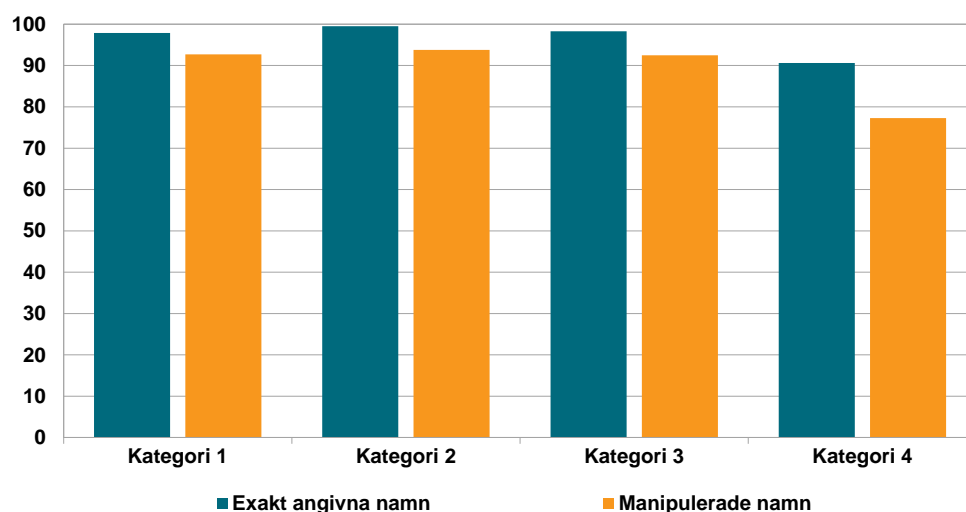
Banken som hade lägst träffsäkerhet i transaktionsscreeningen med exakt angivna namn hade även lägst träffsäkerhet på 30,0 procent vid en screening med

manipulerade namn. Ytterligare en bank avviker från genomsnittet med en träffsäkerhet på 75,6 procent i ett test med manipulerade namn. Samma bank hade en träffsäkerhet på 99,5 procent vid screening av exakt angivna namn såsom de står i sanktionslistorna.

Vid en jämförelse mellan ett test med exakt angivna namn och ett test med manipulerade namn, framgår det av analysen att bankerna i genomsnitt har 7,7 procentenheter lägre träffsäkerhet för manipulerade namn i sin transaktionsscreening.

Figur 11. Träffsäkerhet angivet i procent i transaktionsscreening uppdelat i tillsynskategorier.

Procent.

Figur 11 visar en uppställning av bankernas träffsäkerhet i transaktionsscreeningen uppdelat på FI:s tillsynskategorier. I denna framgår, med något undantag, att ju större bank, desto högre träffsäkerhet. Om träffsäkerheten fördelas på antalet etablerade affärsförbindelser blir den genomsnittliga andelen sanktionslistade namn i ett test med exakt angivna namn 97,2 procent och manipulerade namn 90,6 procent.

Effektivitet

De sammanställda resultaten för effektivitet i transaktionsscreening redovisas i figur 12. Analysen visar att banker i kategori 2 avviker från de övriga med ett högre genomsnittligt antal larm per träff.

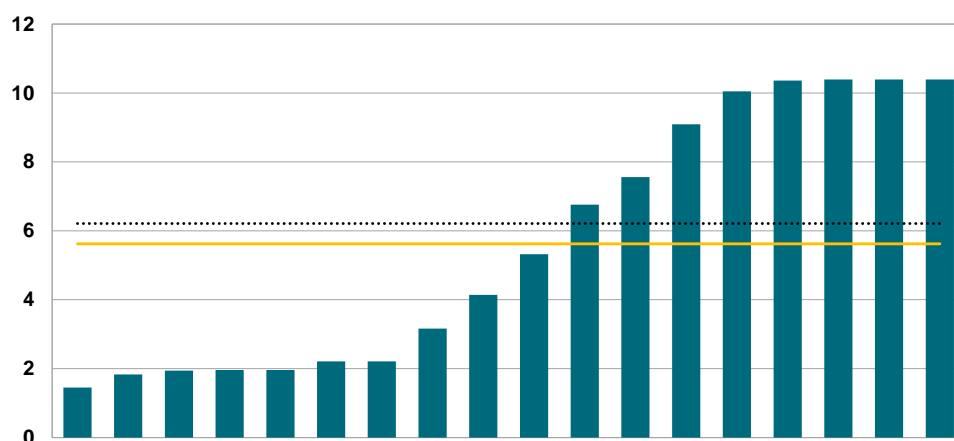
Figur 12. Sammanställda resultaten för effektivitet i transaktionsscreening.

Effektivitet (antal larm per träff)	Transaktionsscreening exakt angivna namn	Transaktionsscreening manipulerade namn
Genomsnitt för urvalet	6,4	5,9
Medianvärde för urvalet	6,3	5,7
Kategori 1 (genomsnitt)	3,0	2,8
Kategori 2 (genomsnitt)	10,2	9,4
Kategori 3 (genomsnitt)	4,0	3,7
Kategori 4 (genomsnitt)	8,5	7,6

Det finns en variation i effektiviteten för exakt angivna namn i transaktionsscreening mellan de enskilda bankerna i urvalet, se *figur 13*.

Figur 13. Effektivitet för exakt angivna namn i transaktionsscreening.

Genomsnittligt antal larm per träff

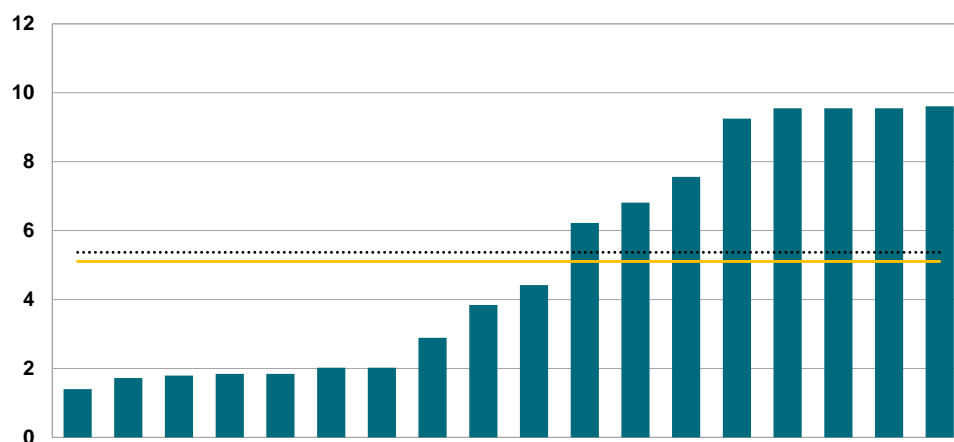

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

I likhet med exakt angivna namn finns det en variation mellan de enskilda bankernas effektivitet även för manipulerade namn, se *figur 14*.

Figur 14. Effektivitet för manipulerade namn i transaktionsscreening.

Genomsnittligt antal larm per träff

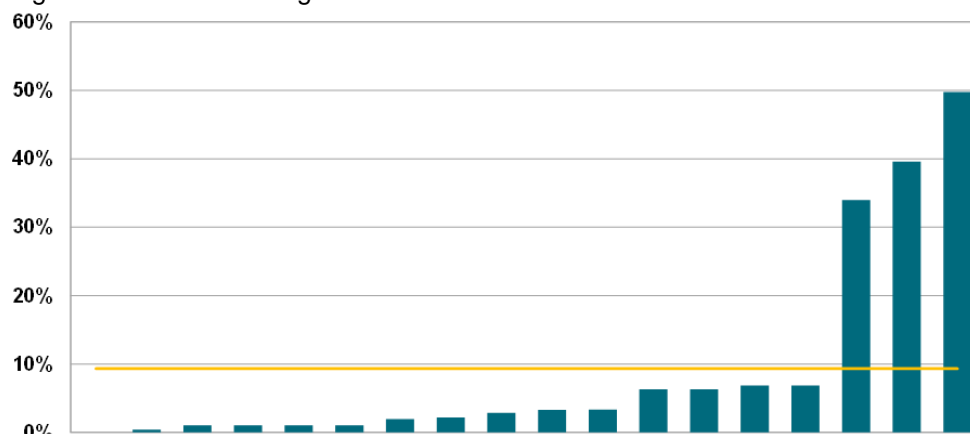
Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Fyra av de banker med högst genomsnittligt antal larm per träff och därmed lägst effektivitet för både exakt angivna namn och manipulerade namn använder samma system.

Felaktiga larm

En jämförelse mellan andelen felaktiga larm i relation till antalet träffar visar på skillnader mellan systemen där tre system avviker sig från de övriga och snittet för urvalsgruppen på 9,3 procent, se *figur 15*. Den bank som har en lägre träffsäkerhet i transaktionsscreeningen (57,8 procent) har även en högre andel felaktiga larm på 39,6 procent. En av bankerna som har högst andel felaktiga larm i kundscreeningen har även högst andel felaktiga larm i transaktionsscreeningen.

Figur 15. Andelen felaktiga larm i relation till antalet träffar.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen.

Transaktionsscreening i en internationell kontext

När det gäller transaktionsscreening hade bankerna i urvalet en marginellt högre träffsäkerhet och effektivitet än de globala genomsnitten i testet med exakt angivna namn. Den genomsnittliga träffsäkerheten för bankerna verksamma i Sverige låg på 96,1 procent med en effektivitet på 5,6 medan det globala genomsnittet för träffsäkerhet var 95,6 procent och effektivitet på 6,2. I ett test med manipulerade namn hade bankerna verksamma i Sverige en marginellt lägre träffsäkerhet och högre effektivitet än det globala snittet. Genomsnittet hos bankerna verksamma i Sverige låg på 88,4 procent med en effektivitet på 5,1 medan den globala genomsnittliga träffsäkerheten låg på 89,4 procent med en effektivitet på 5,4.

Jämförelse i träffsäkerhet mellan kund- och transaktionsscreening

I redogörelsen ovan har resultaten för träffsäkerheten i screeningsystemen presenterats utifrån ett aggregerat genomsnittsvärde för kundscreening och transaktionsscreening med exakt angivna namn och manipulerade namn. Genomsnittsvärdet består av de aggregerade parametrarna *fysiska personer* och *juridiska personer* och *FN:s* och *EU:s* sanktionslistor. I *figur 16* redogörs utfallen för de olika parametrarna. Vi kan utifrån resultaten se vissa noterbara skillnader mellan de olika parametrarna, bland annat att träffsäkerheten är högre för transaktioner än för kunder, högre för juridiska än fysiska personer, samt högre för EU:s än FN:s lista. Det framgår också att träffsäkerheten är högre när resultatet fördelas på antalet affärsförbindelser i stället för per system.

Figur 16. Träffsäkerhet fördelat på ett antal parametrar.

Träffsäkerhet	Kundscreening exakt angivna namn	Kundscreening manipulerade namn	Transaktions- screening exakt angivna namn	Transaktions- screening manipulerade namn
Aggregerad (%)	86,3	63,9	96,1	88,4
<i>Fysiska personer</i> (%)	82,9	64,0	95,6	88,6
<i>Juridiska personer</i> (%)	98,4	63,5	98,1	87,5
<i>FN:s sanktionslista</i> (%)	78,0		91,5	
<i>EU:s sanktionslista</i> (%)	87,8		96,9	
Fördelat på antal affärsförbindelser (%)	91,9	74,2	97,2	90,6

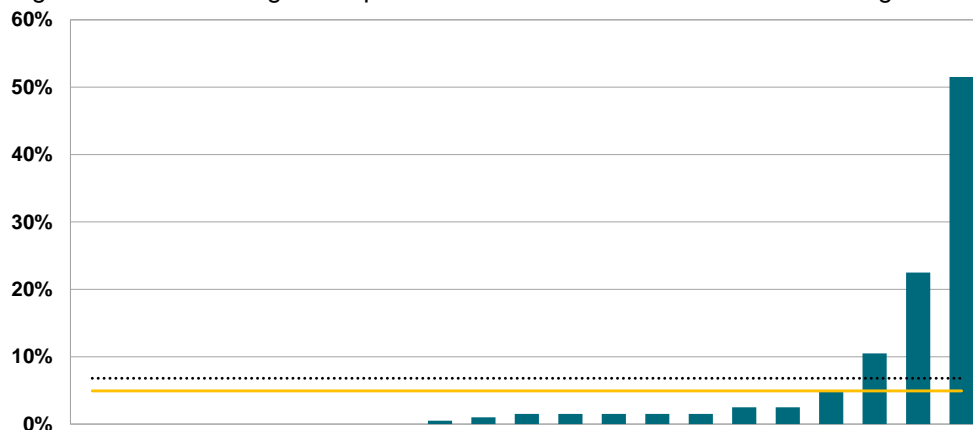
Kontrolltester

I analysen ingick även två kontrolltester för att granska hur bankernas screeningsystem reagerade på icke-sanktionerade namn och sanktionerade bankers specifika identifikationskoder, så kallad BIC.

Namn som inte är upptagna på sanktionslistor

En hög andel felaktiga larm innebär en lägre effektivitet eftersom bankerna behöver lägga resurser på att utreda larm som egentligen kan avfärdas. Analysen visar att det finns en viss variation bland resultaten och att bankernas system i genomsnitt genererade felaktiga larm för 4,9 procent av fallen i kundscreeningen, det vill säga larm där systemet identifierat sanktionerade parter som i själva verket inte är sanktionerade. Att en bank avviker med en hög andel felaktiga larm på 51,5 procent för icke-sanktionerade namn beror på att den specifika banken genomförde testet med inställningar i sitt system som gav träffar även mot andra listor utöver FN:s och EU:s sanktionslistor, se *figur 17*.

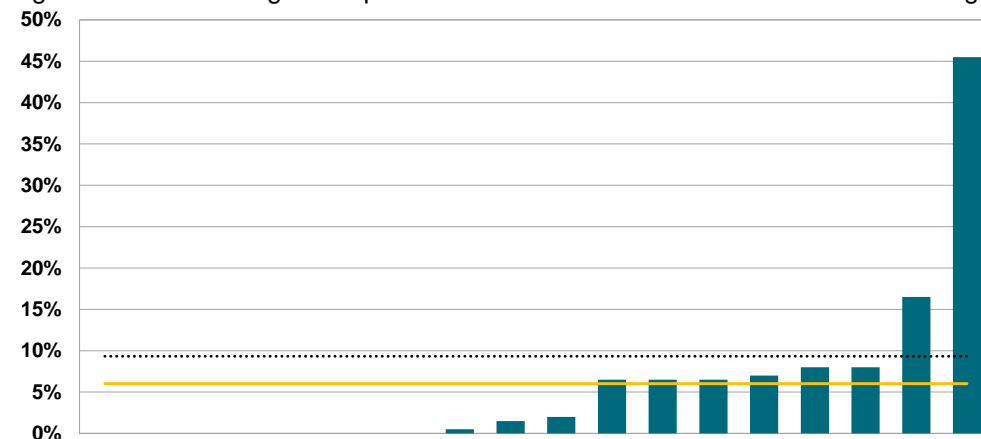
Figur 17. Andel felaktiga larm på icke-sanktionerade namn i kundscreening.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

I transaktionsscreeningen var andelen genomsnittliga felaktiga larm 6,0 procent, se *figur 18*. Även här varierar resultaten mellan bankerna och samma bank avviker återigen med en hög andel felaktiga larm för icke-sanktionerade namn på grund av samma orsak som ovan.

Figur 18. Andel felaktiga larm på icke-sanktionerade namn i transaktionsscreening.

Anm. Gul linje visar genomsnittet för urvalsgruppen och streckad linje visar ett globalt genomsnitt.

Sanktionerade banker

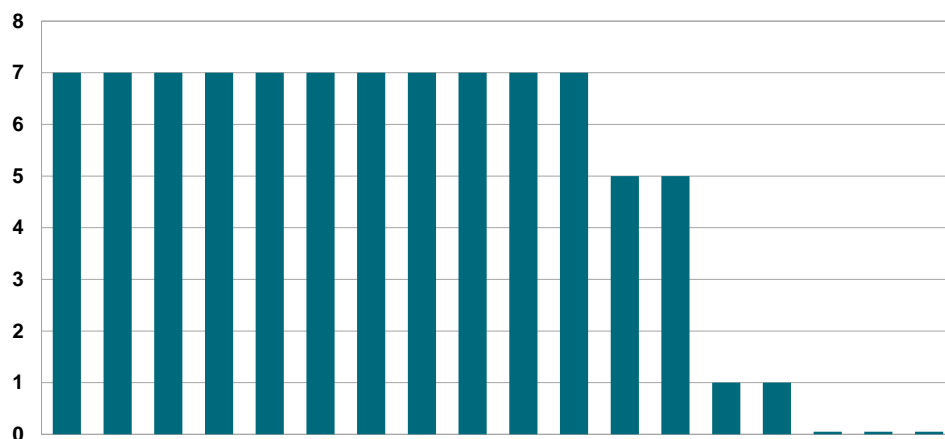
Varje bank har en unik identifieringskod som används för att identifiera banker och finansiella institut över hela världen, så kallad BIC. I testet granskade FI om bankernas system för transaktionsscreening identifierade sju sanktionerade banker

vars BIC-koder finns upptagna på sanktionslistor, varav fem nordkoreanska banker, en libysk bank och en rysk bank.

Av analysen framgår att den genomsnittliga andelen träffar för sanktionerade BIC-koder för samtliga banker i urvalet var 72,2 procent, vilket motsvarar 5,1 BIC-koder, se *figur 19*. Tre system genererade ingen träff på de sju sanktionerade BIC-koderna och två system genererade endast en träff i transaktionsscreening.

Figur 19. Träffsäkerhet på sanktionerade bankers BIC-koder i transaktionsscreening.

Antal

Kontrolltester i internationell kontext

När det gäller felaktiga larm på icke-sanktionerade namn hade bankerna i urvalet en lägre andel fellarm än det globala genomsnittet. I kundscreeningen låg genomsnittet för bankerna verksamma i Sverige på 4,9 procent, medan det globala genomsnittet låg på 6,8 procent. I transaktionsscreeningen låg genomsnittet för bankerna verksamma i Sverige på 6,0 procent och det globala genomsnittet låg på 9,3 procent. För testet med sanktionerade banker saknas det ett globalt snittvärde och en jämförelse låter sig därför inte göras.

Slutsatser av analysen

Resultaten av den fördjupade analysen visar att träffsäkerheten i de automatiserade systemen som bankerna använder för sin sanktionsscreening generellt skulle kunna öka och att det finns utrymme för vissa banker att förbättra sitt arbete på området. FI bedömer dock att bankerna i urvalet över lag har en god förståelse och ändamålsenliga tekniska system för att kunna efterleva sanktionsregelverket.

Träffsäkerheten kan förbättras

Inledningsvis kan vi konstatera att ingen av bankerna i analysen har system som i testmiljön klarar av att identifiera samtliga sanktionslistade namn. I ett skarpt läge är vår förväntan att bankerna ska klara av att efterleva regelverket fullt ut och identifiera samtliga sanktionerade parter. FI:s medskick till bankerna i analysen är därmed att vidta åtgärder för att förbättra träffsäkerheten och stärka sin förmåga att efterleva sanktionsregelverket.

Träffsäkerheten följer i stort sett bankernas storlek, det vill säga ju större bank, desto högre träffsäkerhet. Sett till antalet etablerade affärsförbindelser och hur de fördelas över tillsynskategorierna, där nästan 60 procent av de sammanlagda affärsförbindelserna finns hos banker i kategori 1 och drygt 80 procent hos banker i kategori 1 och 2, ser vi att träffsäkerheten är högre för den stora majoriteten affärsförbindelser jämfört med för hela urvalet. En tänkbar förklaring kan vara att större företag ofta har mer resurser att avsätta till regelefterlevnad och ändamålsenliga system än mindre företag. En konsekvens av detta skulle kunna vara att det finns en förhöjd risk för att transaktioner till och från sanktionerade parter kan ske genom små och medelstora banker.

Screeningsystemens träffsäkerhet mot sanktionslistor beror sannolikt på systemens förmåga, men också på bankernas egna inställningar, tröskelvärden och satta parametrar för att generera och utesluta larm. Det handlar i många fall om tekniskt avancerade algoritmer där till synes små förändringar kan få jämförelsevis stor effekt. Dessa inställningar grundar sig ofta i aktiva beslut hos bankerna och har en betydande påverkan på systemens träffsäkerhet. FI vill framhålla att det är viktigt att bankerna testar sina system regelbundet för att förstå hur de fungerar och presterar i den verkliga driften för att uppnå en hög träffsäkerhet.

Analysen visar att träffsäkerheten i bankers system för transaktionsscreening generellt sett är högre än för kundscreening. Vi ser det som något överraskande och drar slutsatsen att vissa system verkar ha svårare att identifiera fysiska och juridiska personer som är kunder i banken och som är upptagna på FN:s eller EU:s

sanktionslistor, än när dessa är avsändare eller mottagare av en transaktion eller där den sanktionerade parten återfinns i den information som medföljer transaktionen.

Det framgår också att några banker inte använder automatiserade system för transaktionsscreening alls eller bara till viss del. I vissa fall sker detta genom manuell screening och i andra fall genom utkontraktering på depåkonton hos andra banker. Vi ser att banker i det sistnämnda upplägget inte själva kan styra eller ha någon inverkan på screeningsystemens funktion, inställningar och träffsäkerhet. Det kan i sin tur medföra särskilda risker förknippade med att vara beroende av andra parter.

Vi noterar även att vissa banker har förmedlat en uppfattning om att det inte finns någon rättslig förpliktelse att kontrollera inhemska transaktioner mot sanktionslistor. FI vill i fråga om detta lyfta fram att det finns såväl sanktionerade parter som tillgångar som ägs eller kontrolleras av sanktionerade parter i Sverige och att sanktionsregelverket inte gör någon skillnad på inhemska och gränsöverskridande transaktioner i det avseendet. Det är således varje banks skyldighet att se till att följa relevanta lagar och regler.

Analysen visar att bankers system för sanktionsscreening generellt sett har betydligt lägre träffsäkerhet för manipulerade namn än för exakt angivna namn, särskilt när det gäller kundscreeningen. Detta innebär att bankernas system i många fall kräver en exakt matchning för att generera en träff och att variationer i stavning och framställning av namn, födelsedatum eller andra uppgifter kan orsaka att sanktionslistade parter inte identifieras av systemen. Vi vill lyfta fram att ändamålsenliga tekniker och åtgärder, exempelvis där algoritmer identifierar variationer av stavningar och presentationer av namn, behöver finnas på plats och finjusteras för att kunna identifiera och uppnå en hög träffsäkerhet för manipulerade namn.

Det framgår också att träffsäkerheten är högre gentemot EU:s sanktionslista än FN:s för både kund- och transaktionsscreening. FI konstaterar att bankers system för sanktionsscreening för att uppnå en hög träffsäkerhet, bör anpassas till att kunna fånga upp förändringar i både FN:s och EU:s sanktionslistor.

Särskilt om några system

Det är viktigt att screeningsystemen kan identifiera och hantera data som är strukturerade på ett sätt som överensstämmer med FN:s och EU:s officiella sanktionslistor för att uppnå en hög träffsäkerhet. FI anser därför att det medför särskilda risker att använda system där screeningen begränsas på grund av att kunduppgifter struktureras på ett annorlunda sätt i bankens kundsystem än hur de framställs i FN:s och EU:s officiella sanktionslistor.

Effektiviteten i bankernas system varierar

FI konstaterar att effektiviteten i bankernas system för sanktionsscreening varierar och att vissa system har lägre effektivitet än andra. Utifrån de strikta kraven på regelefterlevnad och att många banker står inför utmaningar med att kunna hantera tusentals om inte miljontals kunder och än fler transaktioner, blir effektiviteten i systemen avgörande för hur mycket resurser en bank behöver avsätta för att klara av att efterleva sanktionsregelverket. Det bör alltså ligga i varje banks intresse att kontinuerligt arbeta med att förbättra effektiviteten i sina system.

Kontrolltester

I det första kontrolltestet fanns det banker som larmade på ett antal icke-sanktionerade namn. En hög andel felaktiga larm innebär en lägre effektivitet eftersom bankerna behöver lägga resurser på att utreda larm som egentligen kan avfärdas. Bortsett från en bank med avvikande resultat, som kan förklaras av deras inställningar i sitt system när de genomförde testet, visade snittresultatet ett relativt lågt antal felaktiga larm.

I det andra kontrolltestet där sju BIC-koder har testats kan det konstateras att en del banker är uteslutna från det internationella SWIFT-systemet vilket kan tänkas minska risken för oavsiktliga betalningar till och från dessa banker. FI anser dock att det är viktigt för bankerna att ha rutiner och kontroller på plats för att inte riskera att transaktioner sker till eller från sanktionerade parter oavsiktligt.

Finansinspektionens åtgärder utifrån analysen

FI förväntar sig att banker och andra finansiella institut lever upp till de legala krav som ställs på dem. Den här analysen begränsar sig till att granska bankernas system för sanktionsscreening och har inte omfattat andra åtgärder och system som bankerna kan tillämpa för att efterleva sanktionsregelverket. Som framgår av analysen finns det ett utrymme för flera banker i urvalet att förbättra sina system för sanktionsscreening. I samtliga fall har bankerna fått individuell återkoppling på resultatet från analysen.

FI avser att använda resultaten som del i underlaget för den riskbaserade tillsynen framöver. Det innebär att vi kan komma att följa upp enskilda företag i den löpande tillsynen eller genom separata undersökningar.